

Jegyzőkönyv

Készült: A Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottság 2024. május 23-án 17³⁰ órától a Vármegyeháza (4024 Debrecen, Piac u. 54.) fszt. 7. számú hivatali helyiségében tartott ülésén.

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint.

Dr. Rácsai Lajos, a bizottság elnöke köszönti a megjelenteket és megállapítja, hogy a négy fő bizottsági tagból 4 fő jelen van, így a bizottság határozatképes.

Dr. Dobi Csaba, TVI vezető tájékoztatja a bizottságot, hogy Balogh Mihály a roma területi nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán A Magyarországi Cigányközösség Fóruma jelölő szervezet által állított területi lista 6. sorszámú jelöltje 2024. május 16. napján személyesen benyújtott nyilatkozatával írásban lemondott a nemzetiségi listás jelöltségéről Hajdú-Bihar vármegyében. Elmondja, hogy a Ve. 137. § (1) bekezdése alapján a bizottságnak a bejelentéssel kapcsolatban feladata nincs, a jelölt törlésével kapcsolatos adminisztrációt a TVI tagjai elvégezték.

Dr. Rácsai Lajos megköszöni a tájékoztatást és az intézkedést. Elmondja, hogy a következő napirendi pontokról kell a bizottságnak döntenie:

- Fellebbezés elbírálása

A bizottság megkezdi a napirend tárgyalását

Dr. Rácsai Lajos röviden összefoglalja a tényállást, mely szerint a fellebbezést benyújtó 2024. május 20. napján 14:27 órakor nyújtotta be fellebbezését meghatalmazottján keresztül e-mailben a Hajdúböszörményi Helyi Választási Bizottságnál, annak 99/2024. (V. 17.) számú HVB határozatával szemben, mely fellebbezést a helyi választási iroda 2024. május 21. napján 9:00 órakor terjesztett fel a hatáskörrel rendelkező Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottsághoz.

A Helyi Választási Bizottság a fellebbezéssel támadott határozatában a FIDESZ-KDNP jelölő szervezetek települési kompenzációs jelöltje által benyújtott kifogásnak helyt adott és megállapította, hogy a Facebook közösségi oldal „Böszörményben hallottam” elnevezésű csoportjában 2024. május 15. napján közzétett „Ezek is úgy járnak mint a Ficó! Nem soká!!” komment bejegyzésével megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt alapvető rendelkezéseket. Egyidejűleg eltiltotta a további jogszértléstől és nevezett személlyel szemben 20.000 forint összegű bírságot szabott ki.

A HVB határozat alapjául szolgáló tényállás szerint a jelölt 2024. május 16. napján e-mailben nyújtotta be azon kifogását, miszerint és más, Facebook felhasználók megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti választás tisztaságának megóvása, valamint az e) pont szerinti jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét azzal, hogy 2024. május 15-én a Facebook közösségi oldalon, a Böszörményben Hallottam csoportjába – melynek 33.000 tagja van – olyan szöveges tartalmat tettek közzé, amelyben több, a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség hajdúböszörményi szervezetéhez mint jelölő szervezethez tartozó személyekkel szemben sérti az emberi élethez fűződő alapvető jogot. Kérése indoklásaként előadta, hogy egy Facebook felhasználó 2024. május 15-én délután 16 óra körüli időben a Böszörményben Hallottam csoportba kitett egy olyan tartalmat (posztot), hogy „Ezt borítékolni mertem volna mikor elkészült és tessék pedig ettől még nagyobb eső is

lesz. Arad utcai eleje, azt kis sarki házat felveszi a víz...” és a Hajdúböszörmény, Arad utcán lévő kerékpárútról készült képet rakott fel a poszt mellé, amin az látható, hogy a hirtelen nagy mennyiségű eső következtében a kerékpárúton áll a víz.

Ezen tartalomra kommentben reagálók között 2024. május 15-én délután, a Robert Ficó szlovák kormányfő ellen elkövetett merényletkísérlet híre után, ami 15 óra körüli időben a legtöbb internetes hírportálon megjelent, a szóban forgó Facebook közösségi oldal csoportjában olyan kommentet tett közzé, hogy „Ezek is úgy járnak mint a Ficó! Nem soká!” A kifogástevő álláspontja szerint a kommentek közül több is a helyi, jelenleg „regnáló” FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség városvezetőivel szemben fogalmazott meg kritikát a beruházás minősége miatt, melyekre reagálva tette közzé ominózus posztot.

Fellebbezést benyújtó az ezt követően benyújtott fellebbezésében a HVB határozatát két okból támadta: - Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint az első fokon eljáró választási bizottság nem rendelkezik hatáskörrel a kifogás elbírálására.

- Másodlagosan előadta, hogy amennyiben a Területi Választási Bizottság a hatáskör hiányát nem tartja megállapíthatónak, úgy azért helyezze hatályon kívül vagy semmisítse meg az elsőfokú döntést, mert kijelentése egy értékítélet volt, nem pedig ténybeli megállapítás és hozzászólása „bőven belefér a véleménynyilvánítás szabadságába”.

Megnyilvánulásával arra gondolt, hogy ilyen környezetben, mint a példa is mutatja, benne van potenciálisan a lehetőség, hogy szélsőséges és elszánt elemek ilyen módon fejezzék ki nemtetszésüket a politikai vezetéssel szemben. Véleménye szerint az egy értékítélet, nem pedig ténybeli megállapítás volt, annak pedig különösen nem tekinthető, hogy erre bárkit is biztasson. Kijelentésével nem személyeket, nem azok magánéletét és családtagjait jellemezte, nem róluk állított valós vagy valótlán tény, hanem a hazai politikai közélet színvonaláról írt egy értékítéletet.

Dr. Rácsai Lajos kéri a bizottság tagjait, hogy fejtsek ki álláspontjukat az ügyvel kapcsolatban.

Dr. Balogh Ádám elmondja, hogy álláspontja szerint először azt kell megvizsgálnia a bizottságnak, hogy van-e a bizottságnak hatásköre eljárni az ügyben. Amennyiben erre a kérdésre igen a válasz, akkor azt kell megvizsgálniuk, hogy a kérdéses kijelentés mennyiben valósít meg jogszabálysértést.

Dr. Fekete Miklós elmondja, hogy az eset kapcsán általa tanulmányozott bírósági döntések alapján két magánszemély beszélgetésével természetesen nem kellene foglalkoznia a bizottságnak, de egy nagy létszámú nyilvános Facebook csoportban tett nyilvános bejegyzés már nem minősül magánszemélyek közötti kommunikációnak. Szerinte mindenképpen foglalkoznia kell a bizottságnak a beadvánnyal.

Dr. Mező István álláspontja szerint a Facebook, mint kommunikációs felület nincs szabályozva a választási eljárási törvényben, így a választási eljárástól független intézményt nem lehet bevonni az eljárás hatálya alá. De, mivel a HVB meghozta a döntését, ami ellen jogorvoslattal éltek, érdemben foglalkozni kell a kérelemmel. Hivatkozik korábbi Kúriai döntésre, mely alapján a FB csoportok között különbséget kell tenni, hiszen ami magánszemélyek kommunikációjára létrehozott felület azt meg kell különböztetni az intézményi, valamilyen célra létrehozott csoportoktól és az azokban zajló kommunikációtól. A Ve 142. §-a alapján nem minősül választási kampánynak az állampolgárok – mint magánszemélyek – közötti személyes kommunikáció, függetlenül annak tartalmától és formájától. Szerinte ebből kell kiindulni.

Dr. Rácsai Lajos felveti, hogy vajon, ha bárhol, bárki közzétesz valamilyen tartalmú nyilatkozatot, ami alkalmas a választói akarat befolyásolására, és ennek módja elítélhető, kell-e hogy az ügy megítéléséhez ez a felület hivatalos, intézményi honlap legyen.

Dr. Mező István kifejti, hogy a véleménynyilvánítás korlátjának világosnak kell lennie. Ha egy konkrét jelölt, vagy jelölőszervezet honlapján szerepelne a kérdéses bejegyzés, akkor egyértelmű lenne a helyzet megítélése.

Dr. Rácsai Lajos válaszában elmondja, hogy az adott kijelentést magára vette egy aktuális jelölt. Egy emberileg tragikus helyzet felhasználásával tettek meg egy kijelentést. Bár a fellebbezésében adott magyarázat már finomítja a helyzetet, de a FB bejegyzéshez a szándék magyarázataként ez nem volt hozzátéve.

Dr. Fekete Miklós megjegyzi, hogy az ügy szempontjából érdekes lehet még az általa citált határozat is, egyrészt a Ve. 142. § hatálya alkalmazhatósága szempontjából, másrészt a kifogásolt szövegrész közügyek vitatásán belül maradó vagy kívül eső voltával összefüggésben. A csatolt határozat [4] bekezdésében foglaltak szerint, az NVB "megállapította, hogy a hivatkozott közösségi oldal bármely facebook tag által elérhető, annak több mint 28.000 követője van. Az oldalon közzétett közéleti, politikai témájú bejegyzések bárki által megismerhetők, azokhoz korlátozás nélkül megjegyzést lehet fűzni, ezért az ott folytatott kommunikáció nem tekinthető a Ve. 142. §-a szerinti, magánszemélyek közötti kommunikációnak".

Dr. Rácsai Lajos összefoglalásként megállapítja, hogy minden bizottsági tag véleménye kifejtésre került, így kéri, hogy a továbblépés érdekében döntsenek először arról, hogy a HVB-nek kellett-e foglalkozni az adott kérdéssel.

A bizottság tagjai 3 igen és 1 nem szavazattal úgy döntenek, hogy a HVB helyesen ítélte meg a kifogásolt helyzetet és érdemben kell vizsgálni azt, mivel a Ve 142. §-a szerinti kivételen túlmutat a kommunikáció.

Dr. Rácsai Lajos álláspontja szerint a következő lépésben azt kell megvizsgálnia a bizottságnak, hogy a kijelentés alkalmas-e a választói akarat befolyásolására, illetve arra irányult-e.

Dr. Balogh Ádám megjegyzi, hogy az egyértelmű, hogy kampányidőszak van, tehát ilyenkor fejthető ki egyáltalán kampánytevékenység. A Ve. 141. § alapján kampánytevékenységnek minősül a kampányeszközök kampányidőszakban történő felhasználása és minden egyéb kampányidőszakban folytatott tevékenység a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlése céljából.

A bizottság tagjai megállapítják, hogy a kérdéses tevékenység nem minősül a Ve. 141. §-a alá tartozó tevékenységnek.

Dr. Rácsai Lajos szerint a következő lépésben azt kell megvizsgálnia a bizottságnak, hogy a kérdéses bejegyzés önmagában megsértette-e a Ve. hivatkozott alapelveit.

Dr. Mező István kifejti, hogy az alapelveket szerinte a Ve keretein belül kell értelmezni.

Dr. Dobi Csaba tájékoztatásként ismerteti a Ve kommentárjában a személyi hatályra vonatkozó részeket, mely szerint „A Ve. nem rendelkezik a törvény személyi hatályáról. Ez azért bír jelentőséggel, mert az 1997-es Ve. 1. §-a alapján a joggyakorlat az ott megjelölt kört (a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek, valamint a választási szervek) értelmezte az 1997-es Ve. személyi hatálya alá tartozó körnek. A választási bizottságok és a bíróságok e felsorolásra hivatkozással határozták meg a választási eljárás személyi hatályát....A Ve. azonban nem tér ki a személyi hatályra, ebből pedig az következik, hogy nemcsak a választópolgárok, jelöltek, jelölő szervezetek és választási szervek, hanem bárki tevékenysége érdemben vizsgálható a választási eljárásban erre feljogosított szervek által.”

A bizottság tagjai megállapítják, hogy történt alapvető sérelem a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás vonatkozásában.

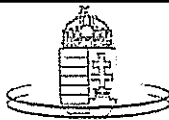
Dr. Rácsai Lajos szerint mindenképpen szükséges, hogy a bizottság kifejezze a rosszállását a történetek kapcsán azonban mivel a kérdéses bejegyzés már eltávolításra került, nem látja indokoltnak a bírság kiszabásának fenntartását.

Kéri a bizottság tagjait, hogy a bírság mellőzéséről fejtsék ki álláspontjukat.

Dr. Balogh Ádám elmondja, hogy ő a mellőzéssel nem ért egyet, viszont javasolja a bírság jelentős mértékűre történő csökkentését. Megjegyzi, hogy ő meghagyna egy jelképes összegű bírságot.

A bizottság tagjai 3 igen 1 nem szavazattal a bírság mellőzésével értenek egyet.

Szavazásra teszi fel a HVB határozat helybenhagyására vonatkozó javaslatot, azzal, hogy a bírság kiszabása mellőzésre kerül, amelyet a bizottság 3 igen szavazattal, 1 ellenszavazattal elfogad és a következő határozatot hozza:

HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYEI
TERÜLETI VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁG
☒ 4024 Debrecen, Piac u. 54.. ☎ :52/507-524
e-mail: valasztasi@hbmo.hu

43/2024. (V. 23.) TVB

Határozat

A Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottság a által a Hajdúböszörményi Helyi Választási Bizottság 99/2024. (V. 17.) számú HVB határozata ellen benyújtott fellebbezés alapján

**a Hajdúböszörményi Helyi Választási Bizottság
99/2024. (V. 17.) számú HVB határozatát
részben megváltoztatja és a bírság kiszabását mellőzi, egyebekben azt helybenhagyja.**

A határozat ellen a döntéstől számított három napon belül a Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottsághoz benyújtott, de a **Kúriához** (Kúria címe: 1055 Budapest, Markó utca

16., levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 35.) címzett bírósági felülvizsgálati kérelemnek van helye.

A bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet jogszabálysértésre hivatkozással, illetve a választási bizottság mérlegelési jogkörben hozott határozata ellen lehet benyújtani úgy, hogy az legkésőbb **2024. május 26. 16.00 óráig** a Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottsághoz megérkezzen.

A bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthatja be személyesen vagy levélben, illetve olyan elektronikus dokumentumként, amelyet a kérelem benyújtójának jogi képviselője vagy jogi szakvizsgálóval rendelkező személy esetében a kérelem benyújtója minősített elektronikus aláírásával látott el. Ha a bírósági felülvizsgálat iránti kérelmet elektronikus dokumentumként nyújtja be, annak mellékleteit a kérelmező oldalhú másolatban elektronikus okirati formába alakítja.

A bírósági felülvizsgálati eljárásban az ügyvédi képviselet kötelező. A jogi szakvizsgálóval rendelkező személy - a szakvizsga-bizonyítvány egyszerű másolatának csatolásával - saját ügyében ügyvédi képviselet nélkül is eljárhat.

A bírósági eljárás nem tárgyi illetékmentes. A bírósági felülvizsgálati kérelem benyújtóját tárgyi illetékfeljegyzési jog illeti meg.

A bírósági felülvizsgálati kérelemnek tartalmaznia kell:

- a kérelem - a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (továbbiakban: Ve.) 223. § (3) bekezdés szerinti - alapját,
- a kérelem benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- a kérelem benyújtójának személyi azonosítóját, illetve ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát.

A bírósági felülvizsgálati kérelem tartalmazhatja a kérelem benyújtójának elektronikus levélcímét vagy postai értesítési címét.

A bírósági felülvizsgálati kérelemben új tények és bizonyítékok is felhozhatók.

Indokolás

A kérelmező 2024. május 20. napján 14:27 órakor nyújtotta be fellebbezését meghatalmazottján keresztül e-mailben a Hajdúböszörményi Helyi Választási Bizottságnál, annak 99/2024. (V. 17.) számú HVB határozatával szemben, mely fellebbezést a helyi választási iroda 2024. május 21. napján 9:00 órakor terjesztett fel a hatáskörrel rendelkező Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottsághoz.

A Helyi Választási Bizottság a fellebbezéssel támadott határozatában ¹ a FIDESZ-KDNP jelölő szervezetek települési kompenzációs jelöltje által benyújtott kifogásnak helyt adott és megállapította, hogy ² a Facebook közösségi oldal „Böszörményben hallottam” elnevezésű csoportjában 2024. május 15. napján közzétett „Ezek is úgy járnak mint a Ficó! Nem soká!!” komment bejegyzésével megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és e) pontjában foglalt alapelvi rendelkezéseket. Egyidejűleg eltiltotta a további jogsértéstől és nevezett személlyel szemben 20.000 forint összegű bírságot szabott ki.

Az irányadó tényállás szerint ³ jelölt 2024. május 16. napján 17:41 órakor e-mailben nyújtotta be kifogását, miszerint ⁴ és más, jelen határozat tárgyát képező fellebbezéssel nem érintett Facebook felhasználók megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pontja szerinti választás tisztaságának megóvása, valamint az e) pont szerinti jóhiszemű és

rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét azzal, hogy 2024. május 15-én a Facebook közösségi oldalon, a Böszörményben Hallottam csoportjába – melynek 33.000 tagja van – olyan szöveges tartalmat tettek közzé, amelyben több, a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség hajdúböszörményi szervezetéhez mint jelölő szervezethez tartozó személyekkel szemben sérti az emberi élethez fűződő alapvető jogot.

Kérelme indoklásaként előadta, hogy egy Facebook felhasználó 2024. május 15-én délután 16 óra körüli időben a Böszörményben Hallottam csoportba kitett egy olyan tartalmat (posztot), hogy „Ezt borítékolni mertem volna mikor elkészült és tessék pedig ettől még nagyobb eső is lesz. Arad utcai eleje, azt kis sarki házat felveszi a víz...” és a Hajdúböszörmény, Arad utcán lévő kerékpárútról készült képet rakott fel a poszt mellé, amin az látható, hogy a hirtelen nagy mennyiségű eső következtében a kerékpárúton áll a víz.

Ezen tartalomra kommentben reagálók között (a továbbiakban: Kérelmező) 2024. május 15-én délután, a Robert Ficó szlovák kormányfő ellen elkövetett merényletkísérlet híre után, ami 15 óra körüli időben a legtöbb internetes hírportálon megjelent, a szóban forgó Facebook közösségi oldal csoportjában olyan kommentet tett közzé, hogy „Ezek is úgy járnak mint a Ficó! Nem soká!”

A kifogástevő álláspontja szerint a kommentek közül több is a helyi, jelenleg „regnáló” FIDESZ-Magyar Polgári Szövetség városvezetőivel szemben fogalmazott meg kritikát a beruházás minősége miatt, melyekre reagálva tette közzé Kérelmező az ominózus posztot. Kifogásában kifejti, hogy bár a „közzétett poszt szöveges része önmagában név szerint nem nevesíti a vezetőket, azonban a többes szám használata már utal arra, hogy a közzétevő több emberre vonatkoztatja negatív véleményét és a kommentekből egyértelműen kirajzolódik, hogy a jelenleg regnáló városvezetőkre utaltak. A szöveges rész és a hozzá kapcsolt kép zárt logikai láncot alkot, amellyel egyértelművé válik, hogy az állítás címzettjei a jelenlegi Hajdúböszörmény Város Önkormányzat vezetősége, ezen belül a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség hajdúböszörményi szervezetéhez tartozó személyekre utal.

A kifogás szempontjából a fentebb felsorolt, a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség hajdúböszörményi szervezetéhez, mint jelölő szervezethez tartozó személyekre való utalásnak van jelentősége.”

A kifogástevő álláspontja szerint „a választási kampány a véleménynyilvánítás szabadságának megnyilvánulási formája, kampányidőszakban különösen fontos a véleményszabadság érvényesülése. A Ve. nem tiltja a negatív kampány folytatását. Ami azt jelenti, hogy megengedett a konkurens jelöltek képessége hiányosságainak, programhibáinak felsorolása, felnagyítása, karikírozása.

Az ilyen irányú kampánytevékenységnek azonban gátat szabnak a Ve. alapelvei. A véleménynyilvánítás szabadsága az Alaptörvényben és a Ptk.-ban megfogalmazott emberi méltósághoz, emberi élethez való joggal összeegyeztetve gyakorolható.

Bár a fentebb kifejtettek szerint az Alaptörvény által védett véleménynyilvánítás köre a közhatalmat gyakorló személyekkel, valamint a közszereplő politikusokkal kapcsolatos vélemények esetében tágabb, mint más személyeknél, az emberi méltóságuknak, az élethez való joguknak az ő esetükben is van egy olyan lényegi, érinthetetlen magja, melyet az esetleges kritikát megfogalmazó személyek is kötelesek tiszteletben tartani. Jelen fent nevezett posztba szereplő komment ezt a lényegi tartalmat – és ezzel az Alaptörvény II. cikkét és a IX. cikk (4) bekezdését – sérti meg.”

Meglátása szerint a Kérelmező, illetőleg a kifogásában megjelölt egyéb személyek magatartásukkal megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és e) pontja szerinti alapvető rendelkezéseket és kérte a Helyi Választási Bizottságot, hogy a kifogásnak adjon helyt és a

Ve. 218. § (2) bekezdésében biztosított jogkörében eljárva tiltsa el őket a további jogszabálysértéstől, valamint velük szemben szabjon ki bírságot.

Kifogástevő a beadványa alátámasztásaként 19 oldalból álló mellékletet csatolt, azokon a témával kapcsolatosan megjelent kommentsorozat képernyőfotóival, melyek között megjelennek a kifogásolt posztok is, illetőleg rajtuk a Bösztörményben Hallottam Facebook csoport adminisztrátorának a megjelölése, valamint egy, a Robert Ficó szlovák kormányfő elleni merényletről tudósító újságcikket, annak megjelenése időpontjával.

A HVB döntésében arra mutatott rá, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pont előírja, hogy a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét. A Kúria a Kvk.IV.37.488/2014/3. számú végzésében kifejtette, hogy a választási kampány a véleménynyilvánítás szabadsága megnyilvánulási formája, és hangsúlyozta azt is, hogy kampányidőszakban különösen fontos a véleményszabadság érvényesülése.

A Ve. nem tiltja a negatív kampány folytatását. Ami azt jelenti, hogy megengedett a konkurens jelölt képessége hiányosságainak, programhibáinak felsorolása, felnagyítása, karikírozása, a kampányt folytató előnyeinek hangsúlyozása mellett. Az ilyen irányú kampánytevékenységnek azonban gátat szabnak a Ve. alapelvei. A véleménynyilvánítás szabadsága az Alaptörvényben és Ptk.-ban megfogalmazott emberi méltósághoz való joggal összeegyeztetve gyakorolható.

Ebből a szempontból azt kellett vizsgálnia, hogy a kifogásolt közlés az abban foglalt tartalommal a fenti jogot sérti-e.

Ebben a körben a HVB utalt arra, hogy a jelöltek, jelölő szervezetek vagy közszereplők bírálatakor a véleménynyilvánítás szabadságának kiemelt védelme mellett is alkotmányos határt szab az emberi méltóság védelme.

A HVB mindezek alapján azt állapította meg, hogy a Kérelmező által közzétett „Ezek is úgy járnak mint a Ficó! Nem soká!” poszt hátrányosan érinti a FIDESZ-KDNP jelöltjeit.

Az olyan kijelentés, amely alkalmas a becsület csorbítására, érinti az egyént, az emberi méltóságot, a legfontosabb értéket, a legnagyobb alkotmányos védelmet élvező értéket: az emberi életet.

A szövegrészek olyan kijelentések, amelyek alkalmasak a becsület csorbítására, ... és ez az adott esetben alkalmas lehet az emberi méltóság megsértésére.

Az „Ezek is úgy járnak mint a Ficó! Nem soká!” bejegyzés továbbá a véleménynyilvánítás tilos módja, az nem megengedett.

A HVB álláspontja szerint, idézve a Ve. 142. §-át, a Kérelmező és a kifogásban megnevezett egyéb személyek kommunikációja az állampolgárok, mint magánszemélyek közötti kommunikációnak, azaz nem választási kampánynak minősül, azonban az elkövetett cselekmény miatt a Ve. egyéb szabályai is alkalmazandóak és magatartásuk sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés a), e) pontjaiban foglalt alapelveket.

A HVB rögzítette, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdés a) pont szerint a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a választás tisztaságának megővésére vonatkozó alapelvet. Azzal, hogy egy jelölttel vagy jelölő szervezettel kapcsolatban becsület csorbítására alkalmas akár szöveges, képi elemek, az egyént, az emberi méltóságot, a magánéletet, az életet érintő szöveges tartalmak jelennek meg a médiában, sérül az említett alapelv.

A Ve. 2. § (1) bekezdés e) pont szerint a választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás elvét. Azzal, hogy a világhálón mindenki számára elérhetően, minden bizonyíték nélkül, becsület csorbítására alkalmas akár szóveges elemek, az egyént, az emberi méltóságot, a magánéletet, az életet érintő, továbbá életet fenyegető szóveges tartalmak jelennek meg, sérül ezen alapelv.

Álláspontja alátámasztásaként hivatkozott továbbá a magánélet védelméről szóló 2018. évi LIII. törvény preambuluma, valamint 7.§ és 8.§-ára.

A bírság kiszabása körében a Ve. 219. § (1) bekezdését idézte, azonban bővebben nem fejtette ki, hogy milyen szempontokat mérlegelt annak mértéke meghatározásakor azon túlmenően, hogy egyértelműen szándékosnak ítélte meg a Kérelmező magatartását.

Kérelmező az ezt követően benyújtott fellebbezésében a HVB határozatát két okból támadta:

- Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy álláspontja szerint az első fokon eljáró választási bizottság nem rendelkezett hatáskörrel a kifogás elbírálására. Ebben a körben előadta, hogy nem jelölt, nem tagja jelölőszervezetnek, nem folytat semmilyen szervezet vagy független jelölt nevében vagy ahhoz köthető kampányt. Amit leírt az nem ténybeli állítás, hanem egy értékítélet volt, amelyet bármikor leírhatott volna, akár kampányidőszakon kívül is, azt magánszemélyként tette közzé. Ellentmondásosnak tartja, hogy maga a HVB is rögzíti határozatában a Ve. 142. §-a alapján, hogy hozzászólása nem minősül választási kampánynak, melyhez képest mégis több helyen arra tesz utalást, hogy kampánytevékenységként bírálta el hozzászólását. Így, mivel álláspontja szerint hozzászólása nem minősül kampánytevékenységnek, a HVB nem rendelkezett hatáskörrel az ügy elbírálására, ezért kéri az érintett határozat hatályon kívül helyezését vagy megsemmisítését.

- Másodlagosan előadta, hogy amennyiben a Területi Választási Bizottság a hatáskör hiányát nem tartja megállapíthatónak, úgy azért helyezze hatályon kívül vagy semmisítse meg az elsőfokú döntést, mert kijelentése egy értékítélet volt, nem pedig ténybeli megállapítás és hozzászólása „bőven belefér a véleménynyilvánítás szabadságába”. Ezen álláspontja alátámasztásaként azt adta elő, hogy azért írta, amit írt, mert arra kívánt utalni, hogy *„A mai magyar politikai helyzet meglehetősen feszült, olyan szintű gyűlöletpropaganda, uszítás és mindenféle negatív kampány zajlik évek óta ebben az országban, ami miatt gyakorlatilag puskaporos hordó lassan az egész ország.”*

Megnyilvánulásával arra gondolt, hogy ilyen környezetben, mint a példa is mutatja, benne van potenciálisan a lehetőség, hogy szélsőséges és elszánt elemek ilyen módon fejezzék ki nemtetszésüket a politikai vezetéssel szemben. Véleménye szerint az egy értékítélet, nem pedig ténybeli megállapítás volt, annak pedig különösen nem tekinthető, hogy erre bárkit is biztasson.

Kijelentésével nem személyeket, nem azok magánéletét és családtagjait jellemezte, nem róluk állított valós vagy valótlan tény, hanem a hazai politikai közélet színvonaláról írt egy értékítéletet.

A fellebbezésen túlmenően továbbá a Kérelmező a beadványának utolsó részében, egy rövid bekezdésben kifogást is előterjesztett a HVB-vel szemben a Ve. 49. § (2) bekezdésének megsértésére hivatkozással.

A Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottság a következőket állapította meg:

A Ve. 221. § (1) bekezdése értelmében a választási bizottság elsőfokú határozata ellen az ügyben érintett természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet nyújthat be

fellebbezést. A Ve. hivatkozott jogszabályi rendelkezése alapján, a másodfokon eljáró szervnek először azt szükséges vizsgálnia, hogy a fellebbezést az ügyben érintett személy nyújtotta-e be.

A TVB ebben a körben megállapította, hogy a Kérelmező fellebbezésében egyértelműen hivatkozik arra, hogy azt, mint az ügyben érintett természetes személy nyújtja be, konkrétan megjelölve a sérelmezett elsőfokú határozatot, mely kétséget kizáróan róla szól, azaz az ő magatartása kapcsán állapít meg jogsértést, bírság megfizetésében is marasztalja, ily módon Kérelmező az ügyben érintett személynek minősül.

A Ve. 223. § (3) bekezdése értelmében fellebbezést jogszabálysértésre hivatkozással, illetve a választási bizottság mérlegelési jogkörben hozott határozata ellen lehet benyújtani.

A Ve. 224. § (3) bekezdése alapján a fellebbezésnek tartalmaznia kell:

- a) a kérelem 223. § (3) bekezdése szerinti alapját,
- b) a kérelem benyújtójának nevét, lakcímét (székhelyét),
- c) a kérelem benyújtójának személyi azonosítóját, illetve, ha a külföldön élő, magyarországi lakcímmel nem rendelkező választópolgár nem rendelkezik személyi azonosítóval, a személyazonosságát igazoló igazolványának típusát és számát, vagy jelölő szervezet vagy más szervezet esetében a bírósági nyilvántartásba-vételi számát.

A Ve. 231. § (1) bekezdés d) pontja alapján a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül el kell utasítani, ha nem tartalmazza a 224. § (3) bekezdésében foglaltakat.

A TVB álláspontja szerint a fellebbezés megfelel a Ve. által előírt tartalmi és alaki követelményeknek, ezért azt érdemben vizsgálta, az alábbiak szerint:

A TVB nem osztja a Kérelmező hatáskör hiányára vonatkozó álláspontját, a TVB véleménye szerint a HVB hatáskörrel rendelkezett a kifogás elbírálására, mely álláspontja kialakítása körében a következőkre mutat rá:

A Ve. az 1. §-ban határozza meg tárgyi hatályát: a Ve.-t kell alkalmazni az országgyűlési képviselők választásán, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán, a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán és az Európai Parlament tagjainak választásán, továbbá minden olyan egyéb választási eljárásban, melyre más törvény az alkalmazását rendeli.

Nem vitás és köztudomású ténynek tekinthető, hogy jelenleg választási időszak zajlik, jelesen 2024. június 9. napján a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választására, a nemzetiségi önkormányzati képviselők választására és az Európai Parlament tagjainak választására kerül sor közös eljárásban.

A Ve. kommentárja szerint: „A Ve. nem rendelkezik a törvény személyi hatályáról. Ez azért bír jelentőséggel, mert az 1997-es Ve. 1. §-a alapján a joggyakorlat az ott megjelölt kört (a választópolgárok, a jelöltek és a jelölő szervezetek, valamint a választási szervek) értelmezte az 1997-es Ve. személyi hatálya alá tartozó körnek. A választási bizottságok és a bíróságok e felsorolásra hivatkozással határozták meg a választási eljárás személyi hatályát....A Ve. azonban nem tér ki a személyi hatályra, ebből pedig az következik, hogy **nemcsak a választópolgárok, jelöltek, jelölő szervezetek és választási szervek, hanem bárki tevékenysége érdemben vizsgálható a választási eljárásban erre feljogosított szervek által.**”

A Ve. 14. § (1) bekezdése szerint a választási bizottságok a választópolgárok független, kizárólag a törvénynek alárendelt szervei, amelyeknek elsődleges feladata a választási eredmény megállapítása, a választások tisztaságának, törvényességének biztosítása, a pártatlanság érvényesítése és szükség esetén a választás törvényes rendjének helyreállítása.

A Ve. 345. §-a határozza meg a közös eljárás jogorvoslati fórumrendszerét. Ennek (1) bekezdés b) pontja szerint a HVB dönt minden olyan kifogásról, amely kizárólag az egyéni listás, az egyéni választókerületi, a kompenzációs listás, a települési nemzetiségi vagy a polgármester választáshoz kapcsolódik.

A Ve. 208. §-a egyértelműen megfogalmazza, hogy mire hivatkozással lehet kifogást benyújtani, illetve 212. §-a azt, hogy annak mit kell tartalmaznia és 215. §-a szerint mikor kell érdemi vizsgálat nélkül elutasítani. Itt valóban szerepel az is, hogy akkor is el kell érdemi vizsgálat nélkül utasítani a kérelmet, ha annak elbírálása nem tartozik egyik választási bizottság hatáskörébe sem.

Ugyanakkor most egy folyamatban lévő választási eljárásban, egy jelölő szervezet települési kompenzációs jelöltje, mint kifogástevő, a Ve. alapvető rendelkezéseinek sérelmét állította a Ve. alaki és tartalmi kellékeinek megfelelően benyújtott kifogásában, melyet a Ve. fenti rendelkezéseiből következően a TVB álláspontja szerint a HVB-nek érdemben kellett vizsgálnia.

Ezen álláspont kialakításánál a TVB nem hagyhatta figyelmen kívül azt sem, hogy jelen esetben nem a Ve. 142. §-a szerinti, az állampolgárok - mint magánszemélyek - közötti személyes kommunikációról van szó, hiszen nem tekinthető ilyennek egy olyan Facebook csoportban történő megnyilatkozás, amelynek 32 ezer fős követője van. Az oldalon közzétett bejegyzések bárki által megismerhetők, attól függetlenül, hogy bejegyzést csak az tud közzétenni, aki csatlakozott a csoporthoz (ugyanezen álláspontra helyezkedett a Nemzeti Választási Bizottság is 554/2018. számú határozatában egy 28 ezer fős tagsággal rendelkező Facebook csoport esetében).

A TVB-nek a hatáskör meglétével kapcsolatos álláspontján továbbá nem változtat az sem, hogy egyetértett a Kérelmező azon véleményével, hogy nem folytatott kampánytevékenységet. A Ve. 141. §-a szerint ugyanis kampánytevékenység a kampányeszközök kampányidőszakban történő felhasználása és minden egyéb kampányidőszakban folytatott tevékenység a választói akarat befolyásolása vagy ennek megkísérlése céljából. Ezért a TVB azt is vizsgálta, összhangban a Kúria Kvk.III.37.797/2020/4. számú eseti döntésében foglaltakra figyelemmel, hogy a Kérelmező magatartása értelmezhető-e akként, hogy az a választói akarat befolyásolására vagy annak megkísérlésére irányul. Mivel ilyen szándék a Kérelmező megnyilvánulásából a TVB álláspontja szerint sem olvasható ki, ezért azt nem tekintette kampánycélú megnyilatkozásnak.

A választási bizottságok azonban nem csak a választási kampányszabályok sérelmét vizsgálhatják, hanem a Ve. fentebb idézett 14. § (1) bekezdésének helyes értelmezéséből fakadóan a választási eljárás teljes folyamatában, annak minden mozzanatát érintően kifejtik tevékenységüket, így eljárhatnak olyan, a választást érintő ügyekben is, amelyek nem tekinthetők kampánytevékenységnek, de a választási eljárásra kihatással lehetnek.

Felhívja továbbá a figyelmet ebben a körben a TVB arra is, hogy a Kúria és a Nemzeti Választási Bizottság töretlen joggyakorlata szerint a Ve. alapvető hézagpótló szerepet

töltenek be, azok megsértésére akkor lehet hivatkozni, ha nincs más olyan tételes Ve. szerinti jogszabályi rendelkezés, aminek a sérelmét meg lehet állapítani, mivel a tételes jogszabályi helyek sérelme egyúttal magukba foglalják az alapelvi sérelmeket is. Tehát a Ve. alapelvi rendelkezéseinek megsértésére lehet hivatkozni.

A kifogástevő sem állított beadványában tételes jogszabályi sérelmet, hanem a Ve. alapelvi rendelkezéseinek megsértésére alapította azt.

Tehát, mivel egy most folyamatban lévő választási eljárásról van szó, melyet érintően kifogás érkezett, a HVB-nek vizsgálnia kellett az alakszerűen, egy jelölt által benyújtott kifogás kapcsán, hogy történt-e választási jogszabálysértés avagy sem.

Ami a Kérelmező másodlagos kérelmét illeti, a TVB álláspontja a következő:

A véleménynyilvánítás szabadságával összefüggésben a TVB áttekintette az Alkotmánybíróság és a Kúria vonatkozó joggyakorlatát. Ennek körében megállapította, hogy azok jelentős része a jelöltek és jelölő szervezetek kontextusában vizsgálja a véleménynyilvánítás szabadságának határait, ugyanakkor vannak olyanok, amelyek általános jelleggel tesznek megállapításokat ebben a témakörben.

Etekintetben különös figyelemmel volt a 36/1994. (VI. 24.) AB határozatban és a 7/2014. (III. 7.) AB határozatban foglaltakra, melyek kiemelten foglalkoznak a véleménynyilvánítás körén belül az értékítélet és a tényállítás közötti különbségtétellel.

A hivatkozott döntések fényében azt a TVB sem vitatja, hogy a Kérelmező kijelentése értékítéletnek és nem tényállításnak tekintendő.

Az értékítélet vonatkozásában a 36/1994. (VI. 24.) AB határozat kiemeli az alábbiakat:

„Az értékítéletre, az egyén személyes véleményére a véleménynyilvánítási szabadság minden esetben kiterjed, függetlenül attól, hogy az értékes vagy értéktelen, igaz vagy hamis, érzelmen vagy észérveken alapul. A szintén alkotmányos oltalom alatt álló emberi méltóság, becsület, jó hírnév azonban az értékítéletben megnyilvánuló véleménynyilvánítási szabadság külső korlátja lehet..”

A 7/2014. (III. 7.) AB határozat az értékítélet vonatkozásában egyebek mellett, a következőket is hangsúlyozta:

„Az Alaptörvény negyedik módosításával bekerült rendelkezés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére... mások emberi méltósága az alkotmányos joggyakorlatban eddig is a szólásszabadság egyértelmű korlátjának minősült, és az Alkotmánybíróság a szólás- és sajtószabadság értelmezését, így a közszereplők bírálhatóságával összefüggő korábbi érveit is ennek tükrében dolgozta ki.

[43] Az emberi méltóság alkotmányos helyéből egyenesen következik, hogy az még a kitüntetett szereppel bíró véleményszabadságnak is korlátja lehet. Az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdése szövegszerűen is egyértelművé tette ezt. Nem vitás tehát, hogy a szólásszabadságnak az emberi méltósággal szemben adott esetben meg kell hajolnia.

[47] A közügyek megvitatása körében elhangzó véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit. A közéleti véleménynyilvánításra vonatkozó alkotmányos szempontok eszerint egyfelől tágabb körben lehetnek irányadók, mint a közhatalom gyakorlóit vagy a hivatásszerűen közszereplést vállalókat érintő vélemények köre, másfelől viszont nem állítható, hogy a közéleti szereplőket

érintő bármely – köztük a közügyekkel semmilyen kapcsolatban nem álló – közlést e szempontok szerint kell megítélni.

[55] Az Alkotmánybíróság a fent kifejtettek alapján megállapítja, hogy az emberi méltóságból fakadó személyiségvédelem – másoknál szűkebb körben, de – a közéleti szereplők esetében is korlátozhatja a véleménynyilvánítás szabadságát.

[62] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy mindez nem jár az érintettek emberi méltósága, magánélete és jó hírneve védelmének – és ezáltal az új Ptk. szóban forgó feltételének – kiüresedésével. A közhatalmat gyakorló személyeket és a közszereplő politikusokat is megilleti a személyiségvédelem, ha az értékítélet a személyüket nem a közügyek vitatása körében, nem közéleti tevékenységükkel, hanem magán- vagy családi életükkel kapcsolatban érinti.”

Ezen Alkotmánybírósági döntések felidézésével a Kúria több, választási ügyben hozott döntésében is megállapította a következőket:

„A Kúriának jelen ügyben is irányadónak kell tekinteni, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában fokozott alkotmányos védelmet élveznek az olyan értékítéletek, amelyek a közügyekre vonatkozó vélemények ütközésében kapnak hangot, **és a véleménynyilvánítás szabadsága csak az öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső megnyilvánulásokkal szemben nem nyújt védelmet.**” (pl: Kvk.VI.37.327/2018/2.; Kvk.VI.37.387/2018/2.)

Ezen bírói döntések fényében a TVB meglátása szerint a sérelmezett kijelentés egy öncélú, a közügyek vitatásának körén kívül eső megnyilvánulásnak tekinthető, mely nem hozható összefüggésbe a közügyek szabad megvitatásával, melyre a véleménynyilvánítás értelemszerűen kiterjedne.

Az egy másik kérdés, hogy a fellebbezésben a Kérelmező a sérelmezett kijelentését már megmagyarázza, hogy miként értette, azonban a TVB feladata az elsőfokú döntés jogszerűségének felülvizsgálata, hogy a HVB a rendelkezésre álló bizonyítékokat miként értékelt és abból helytálló jogi következtetést vont-e le vagy sem.

Az az álláspont, célzat, hogy a Kérelmező miért posztolta azt, amit, már csak egyfajta magyarázatként, utólagosan, csak a fellebbezésben jelenik meg, de a TVB véleménye szerint ezt a mögöttes, csak a fellebbezésből kiolvasható szándékot a posztból és annak szöveggörnyezetéből nem lehet kiolvasni.

Ebben a tekintetben a TVB egyébiránt ellentmondásosnak tartja azt a Kérelmező általi előadást, miszerint ő az ominózus kijelentését csak azért tette, mert „olyan szintű gyűlöletpropaganda, uszítás és mindenféle negatív kampány zajlik évek óta ebben az országban, ami miatt gyakorlatilag puskaporos hordó lassan az egész ország.”

Hiszen ehhez képest éppen Kérelmező tesz olyan kijelentést, amely az általa elítélendőnek vélt gyűlöletpropaganda és uszítás negatív tendenciája erősítéseként, nem pedig az ellene ható véleményként jellemezhető, melyre a „Nem soká!” mondat még inkább ráerősít, még inkább erősítve a címzettekben, olvasókban a fenyegetettség érzetét.

Míndezek alapján a TVB egyetértett a HVB-vel abban, hogy Kérelmező megsértette a Ve. 2. § (1) bekezdésének a) és e) pontjában foglalt, a választás tisztaságának megóvása, illetve a jóhízemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelveit.

Ami a bírság kiszabását és annak mértékét illeti, a TVB azt vizsgálta, hogy a jogsértés súlya, a bírság kiszabása körében kialakult joggyakorlat, az eset össze körülményei indokolják-e egyáltalán a bírság kiszabását.

A TVB véleménye szerint bírság kiszabása nem volt indokolt, mivel a fellebbezés elbírálása során, a hivatkozott Facebook csoport posztjainak megtekintésekor egyrészt megállapította, hogy a HVB döntését követően az ominózus poszt rövid időn belül eltávolításra került, az már nem található meg a közösségi oldalon, így a jogsértő állapot csak igen rövid ideig állt fenn. A jogsértés nem tekinthető ismétlődő jellegűnek, illetve az eset összes körülménye alapján az nem tekinthető olyan súlyúnak, hogy azt bírsággal kellene szankcionálni.

Fentiekén túlmenően Kérelmező beadványában egy kifogást is előterjesztett a HVB tevékenységével szemben, hivatkozva arra, hogy az megsértette a Ve. 49. § (2) bekezdését akkor, amikor a sérelmezett határozatot úgy hozta nyilvánosságra, hogy abban több magánszemély neve, mint személyes adat is közzétételre került.

Ezzel kapcsolatosan a TVB arról tájékoztatja a kérelmezőt, hogy ezen kifogással azért nem foglalkozott érdemben, mert a Hajdúböszörményi Helyi Választási Iroda vezetője a jelen határozattal érintett fellebbezés felterjesztésekor arról tájékoztatta a Területi Választási Iroda vezetőjét, hogy a kifogásban jelzett cselekménnyel kapcsolatosan más magánszemély már nyújtott be kifogást a Hajdúböszörményi Helyi Választási Bizottsághoz. A Helyi Választási Iroda vezetője a HVB-hez benyújtott kifogás ügyében meghozott határozatot tájékoztatásul megküldte a TVB-nek, mely alapján megállapítható [101/2024. (V.21.) számú HVB határozat], hogy a HVB megállapította, hogy a személyes adatok közzététele kapcsán sérült a Ve. 49. § (2) bekezdése és kötelezte a helyi választási irodát a személyes adatok törlésére, mely meg is történt.

Mindezek alapján a TVB az elsőfokú határozatnak a bírság megállapítására vonatkozó részét megváltoztatta, egyebekben pedig helybenhagyta.

A TVB határozata a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és e) pontján, 141-142. §-ain, 221. § (1) bekezdésén, a 231. § (5) bekezdés b) pontján, a jogorvoslatról való tájékoztatás a Ve. 222. § (1) bekezdésén, a 223. § (1), (3) bekezdésén, a 224. §-án, valamint a 225 §-án, az illetékfizetési kötelezettségről történő tájékoztatás az 1990. évi XCIII. törvény 37. § (1) bekezdésén, valamint a 62. § (1) bekezdés s) pontján alapul.

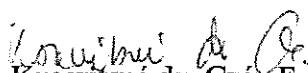
Debrecen, 2024. május 23.

Dr. Rácsai Lajos Imre
elnök

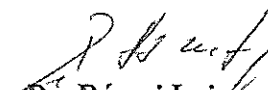
Erről értesül:

- Hajdúböszörményi Helyi Választási Bizottság (4220 Hajdúböszörmény, Bocskai tér 1.; jegyzo@hajduboszormenv.hu)
-
- Irattár

Dr. Rácsai Lajos megállapítja, hogy további kérdés, észrevétel nincs, megköszöni a részvételt és az ülést bezárja.

Kraszińska dr. Csár Eszter
jegyzőkönyvvezető

K. m. f.

Dr. Rácsai Lajos
elnök

JELLENLÉTI ÍV

a Hajdú-Bihar Vármegyei Területi Választási Bizottság
2024. május 23-ai ülésére

Dr. Rácsai Lajos

Rácsai Lajos

Dr. Balogh Ádám

Balogh Ádám

Dr. Fekete Miklós

Dr. Fekete Miklós

Dr. Mező István

Mező István

Dr. Dobi Csaba

Dobi Csaba

Kraszitsné dr. Czár Eszter

Kraszitsné dr. Czár Eszter

.....

.....

.....

.....

.....

.....

